

doi: 10.3935/rsp.v33i1.266

EUROPÄISCHES SOZIALRECHT

Maximilian Fuchs / Constanze Janda
(Hrsg.)

Nomos Komentar

Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden
(u suradnji s Helbin Lichtenhahn Verlag,
Basel i MANZ'sche Verlags- und Uni-
versitätsbuchhandlung, Wien), 9. izdanje,
2026., 1234 str.

Čast mi je predstaviti čitateljima Revije za socijalnu politiku najnovije, 9. izdanje knjige *Europäisches Sozialrecht* u izdanju *Nomos Verlagsgesellschaft* (u suradnji s *Helbin Lichtenhahn Verlag, Basel* i *MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien*)¹. Radi se o detaljnom komentaru iz prava EU-a u području socijalne sigurnosti pisanog na njemačkom jeziku pod uređivačkom palicom profesora emeritusa Maximiliana Fuchsa, koji od nedavno i uz pomoć profesorice Constanze Janda, već četiri desetljeća ustrajava na sustavnoj i sveobuhvatnoj analizi i prikazu ovog složenog i rastućeg pravnog područje.

Razvoj europskog socijalnog prava započeo je 1957. Rimskim ugovorom kojim je osnovana Europska ekonomska zajednica. Možemo ga definirati kao skup pravnih pravila EU-a koji imaju utjecaj na ostvarivanje socijalnih prava u državama članicama. Premda države članice EU-a imaju pravo samostalno organizirati socijalni sustav svoje zemlje te utvrđivati uvjete za stjecanje prava, oblike i visinu davanja, njihova sloboda je ograničena propisima EU-a radi zaštite jedinstvenog tržišta i sprječavanja gubitka socijalnih prava u situacijama s prekograničnim obilježjem. Stoga od samih početaka glavni korpus

europskog socijalnog prava čine jako složene uredbe EU-a o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, koje se pretežito odnose na javne sustave. Njima se određuje nadležnost država članica za prikupljanje doprinosa i isplatu socijalnih davanja te pravila o izbjegavanju preklapanja davanja, a sve kako ne bi došlo do gubitka prava ili pretjeranog kumuliranja socijalnih prava za pojedince koji se koriste slobodom kretanja. Postupno se područje zaštite širilo, tako da je došlo do usvajanja propisa (direktiva) o zaštiti prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi te propisa (direktiva i uredbi) usmjerenih na sigurnost i očuvanje prava u sferi strukovnih i privatnih mirovina, koje također možemo smatrati primarno u funkciji uspostave jedinstvenog tržišta. Drugu skupinu izvora prava čine direktive usmjerene na ravnopravnost spolova i uklanjanje diskriminacije u području socijalnog prava. Osim toga, u novije vrijeme razvili su se i mehanizmi tzv. mekog prava (eng. *soft law*): otvorena metoda koordinacije i stabilizacijski mehanizmi uzrokovani financijskim i migrantskim krizama. Oni imaju neizravni utjecaj na države članice u kreiranju socijalnih sustava, ali i na EU potrebu za noveliranjem propisa iz područja socijalnog prava. S obzirom da je europsko socijalno pravo vrlo široko i složeno pravno područje, knjige koje cjelovito sistematiziraju i rasvjetljavaju ovu materiju su rijetke i dragocjene.

Stoga je knjiga *Europäisches Sozialrecht* u svojem najnovijem 9. izdanju dragocjen priručnik iz područja europskog socijalnog prava. Urednici i glavni autori knjige su vrhunski stručnjaci: prof. dr. Maximilian Fuchs, profesor emeritus i nekoć bivši predstojnik katedre za građansko, njemačko te europsko radno i socijalno pravo na *Katolische Universität*

¹ <https://www.nomos-shop.de/de/p/europaeisches-sozialrecht-978-3-7560-1001-1> (ISBN: 978-3-7560-1001-1)

Eichstätt-Ingolstadt, te prof. dr. Constanze Janda, profesorica socijalnog i upravnog prava na *Deutsche Universität für Verwaltungswissenschaften Speyer*. Osim profesora Fuchsa i profesorice Janda, u pisanju ovog vrijednog i sveobuhvatnog djela sudjelovalo je još trinaest autora, sve odreda sveučilišni profesori i vrhunski stručnjaci u području europskog socijalnog prava: prof. dr. Susanne Auer-Mayer, prof. dr. Karl-Jürgen Bieback, prof. dr. Klaus-Dieter Borchardt, prof. dr. Claudia Maria Hofmann, prof. dr. Bettina Hummer, Mathias Landeck, prof. dr. Franz Marhold, dr. Ricardo Petri, dr. Rolf Schuler, Thorsten Schwarz, prof. dr. Bernhard Spiegel, prof. dr. Heinz-Dietrich Steinmeyer, prof. dr. Johanna Wolff. Knjiga je pisana u pretežitom dijelu kao detaljan komentar svih propisa EU-a i sudskih presuda iz područja europskog socijalnog prava. Čak i kada određeni pravni problem nije još bio predmet razmatranja Suda EU-a, autori često nude naznaku rješenja te znanstvenu argumentaciju koja može biti od pomoći praktičarima. Stoga je knjiga namijenjena širokoj javnosti: sveučilišnim profesorima, znanstvenicima, ali i svim praktičarima (državnim i javnim službenicima, odvjetnicima i sucima) koji se bave europskim socijalnim pravom. Također, može biti odličan izvor za studente poslijediplomskih i doktorskih studija radi detaljnijeg uvida u ovu složenu materiju. Na početku svakog poglavlja i potpoglavlja knjige nalazimo bogat popis relevantne literature, sadržaj poglavlja, te je tiskan cjelovit tekst normi prava EU-a koji su početni izvor za razmatranje. Zatim slijedi detaljna razrada i autorsko tumačenje pojedinih odredbi. Kroz sami sadržaj knjige nalazimo brojna upućivanja na važna vrela koja su korištena u obradi pojedine teme: pravne izvore (uključujući i odredbe njemačkog prava), sudsku praksu Suda EU-a, te stručnu i znanstvenu literaturu. Vrlo je korisno što je knjiga dodatno opremljena detaljnim pojmovnim kazalom.

Autori su sistematizirali tematiku europskog socijalnog prava na uvodni dio i deset glavnih dijelova, koji su dalje logično i koherentno razrađeni u poglavlja i potpoglavlja. Uvodni dio knjige je izvrstan prikaz ukupnosti europskog socijalnog prava. Na 69 stranica razrađena je problematika pojma europskog socijalnog prava, prikazan je povijesni razvoj, te je dana teorijska analiza osnovnih prava u svjetlu temeljnih pravni izvori. Dodatno, uvodni dio knjige daje i prikaz prijedloga izmjena uredbi o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti koje je Europska komisija predložila u prosincu 2016., a koji zbog prijepora još nisu usvojeni. Prvi dio knjige nudi detaljan prikaz odredbi čl. 18. do 21. i čl. 45. do 48. Ugovora o funkcioniranju EU-a koji se odnose na zabranu diskriminacije, građanstvo EU-a i slobodu kretanja radnik. Objašnjava se njihov sadržaj, svrha i pravni učinak. Drugi dio knjige obrađuje detaljno svaki od ukupno 91 članka Uredbe 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, istovremeno ih povezujući smisleno i sadržajno s odgovarajućim odredbama provedbene Uredbe 987/2009. Na kraju ovog drugog dijela knjige autori nam donose popis i sadržaj svih odluka Administrativne komisije koja je nadležna za donošenje provedbenih odluka u području koordinacije sustava socijalne sigurnosti. Treći dio knjige posvećen je čl. 7. Uredbe 492/20011 koji nalaže državama članicama jednako postupanje prema radnicima migrantima iz drugih država članica u pogledu uvjeta zapošljavanja i rada, pristupa osposobljavanju nalažući također i uživanje jednakih socijalnih i poreznih povlastica. Direktiva 2011/24 o pravu pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi predmet je četvrtog dijela knjige. Direktive usmjerene na ravnopravnost spolova i uklanjanje diskriminacije u području socijalnog prava (Direktiva 79/7, Direktiva 2006/54 i Direktiva 2004/43) obrađuju se detaljno u petom, šestom i sedmom dije-

lu ovog vrhunskog priručnika. Osmi dio knjige posvećen je Direktivi 98/49 o zaštiti prava na dopunsku mirovinu (radi se za pravo strukovnim mirovinama) zaposlenih i samozaposlenih osoba koje se kreću unutar EU-a, te Direktivi 2016/2341 o djelatnosti i nadzoru institucija koje provode strukovno mirovinsko osiguranje. Nažalost, u području mirovina komentar ne obrađuje dva važna EU pravna izvora: 1) Direktivu 2014/50 o minimalnim zahtjevima za poboljšanje mobilnosti radnika među državama članicama unaprjeđivanjem stjecanja i očuvanja prava na dopunsku mirovinu (i.e. strukovnu mirovinu), te 2) Uredbu 2019/1238 o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu. Deveti dio knjige obrađuje socijalna prava koja proizlaze iz posebnih ugovora o suradnji s trećim državama. Tu se obrađuju ugovori s državama Europskog gospodarskog prostora (Islandom, Lihtenštajnom, Norveškom) i Švicarskom, kao i ugovori o stabilizaciji i pridruživanju s trećim zemljama (npr. Turskom). Obrađuju se i ugovor u vezi izlaska UK-a iz članstva EU-a (tzv. Brexit ugovor). Završno, deseto poglavlje knjige posvećeno je postupcima zaštite socijalnih prava na europskoj razini.

Zaključno ističem kao posebnu vrijednost knjige *Europäisches Sozialrecht* što su autori uspjeli jednu tako široku i složenu materiju europskog prava vrlo sistematično prikazati, olakšavajući čitatelju njezino razumijevanje i nudeći odličan i cjelovit teorijski i praktičan pregled te dubinsku analizu svake pojedine norme. Posebno treba cijeniti ustrajne napore koje urednici i autori kontinuirano ulažu u njezino redovito ažuriranje, na što upućuje i ovo najnovije 9. izdanje. Stoga je ova knjiga važan priručnik za sve znanstvenike i

praktičare koji se bave pravom EU-a u području socijalne sigurnosti.

Prof. dr. sc. Ivana Vukorepa
Pravni fakultet
Sveučilište u Zagrebu

doi: 10.3935/rsp.v33i1.288

SOCIAL PROTECTION 2.0: UNEMPLOYMENT AND MINIMUM INCOME BENEFITS

Hans Dubois, Marie Hyland i Klára Fóti

Luxembourg: Eurofound, Publications
Office of the European Union, 2024., 94 str.

Usprkos određenom usklađivanju socijalnih prava na naknade za nezaposlenost i socijalne pomoći unutar EU-a, i nadalje su značajne razlike između pojedinih zemalja u pogledu uvjeta za njihovo ostvarivanje, određenja njihovog iznosa i trajanja koliko se dugo mogu primati. Stoga je više nego pohvalno što su se stručnjaci europske zaklade Eurofound Hans Dubois, Marie Hyland i Klára Fóti, prihvatili složene zadaće i pripremili vrijednu publikaciju *Social protection 2.0: Unemployment and minimum income benefits* (Socijalna zaštita 2.0: naknade za vrijeme nezaposlenosti i socijalne pomoći)² koja je objavljena 2024. godine.

Socijalna zaštita uključuje niz novčanih prava i pomoći. Ova se publikacija usredotočuje na novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti i socijalnu pomoć za osobe u radnoj dobi. To također uključuje umanjene iznose naknada za nezaposlene

¹ Publikacija je dostupna na mrežnoj stranici: <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2024/social-protection-20-unemployment-and-minimum-income-benefits>.